

O harateng i paherekan no mihcaan

Hacikay ko romi'ad a malasawad, fahal o pahrekanto no mihcaan.
Kahalamhaman no polong no tamdaw koni, nawahani, pasela'to ko tayal,
nga'ay malacafay to paro^ no loma' ano ca, o idang a misalam a
talacawcaw. Orasaka, salipahak sa ko tamdaw i pahrekan no mihcaan. Yo
paherekan no mihcaan i, o tadamaanay a maharatengay i.

Saka cecay, o saka taloma'aw ko masafaloco'ay, nawhani, samihcaan
saan ko 'orip a matayal i papotal, maliyas ko loma', maliyas ko mato'asay,
maliyas ko wawa i niyaro', materekay i faloco' i o tafihaw ato 'ilol ko iraay,
orasaka, yo pahrekan no mihcaan i o sapinokayan ko faloco'. O i loma'ay
sato malecadto a lipahak hahamham ko faloco', mitala^ to nokay no
matayalay i papotal, ato patala^ to sakalafi i pali'edefan a lafii no
pafilongan.

Saka tosa^, mata'lifta ko matelangay a mihcaan, misi'ayaw to fa^lohay
a mihcaan, o tadamaanay a haharatengen i katatongod no mihcaan i, o
pinangan ato wayway no niyah a ma'orip to cecay a mihcaan. Nawhani, ira
ko pacefa^ay a licay ita to tao, mapadoka' ko faloco' no tao. Anoca caay
katatodong ko demak no niyah makari'ang ko tao, hatiniay caayay

katatodong a pinangan i, o haharatengen i pali'edefan a lafii, o fafalahan ko
hatiniay a pinangan a misafa^loh. Fa^lohayto ko mihcaan caay ko papotal a
cecay ko sasafa^lohen, halo kemod no faloco' ita a misafa^loh ta o so'linay
ao militemohay kita to fa^lohay a mihcaan.

Saka tolo^, masafa^loh ko mihcaan. Ano o wawa ko sasowalen i,
matongalto ko mihcaan i mato'asto to mamang ma'ikesto ko harateng,
caayto ko papa'ayawen. Onini i todongay masatamdawto ko harateng,
mafana'to a ngodo^.

Ano o mato'asay ko sasowalen i, masafa^loh ko mihcaan, caay ko nika
tongal no mihcaan a mato'as, i faloco' no mato'asay i, manornor ko
mihcaan, ngata^ ngata^ sato ko pahrekan no 'orip. Saka 'alomanay a
mato'asay masafa^loh ko mihcaan i, ma:tongal ko rawraw no faloco' to nika
nornor no 'orip.

Orasaka, kita o wawa a tamdaw, adihayen ko faloco' a maharateng
pa'ayaw midimokos to mato'asay, ta caay ka rawraw ko mato'asay to nika
to'as naira.

歲暮的省思

時間過的很快。人們期待年終，因為工作即將停止，休息與家人團圓或與親夥出遊，所以人們格外歡愉。但當一到歲暮時想到幾件事情。

返家似箭的心情，因為長年在外工作打拚，期間心中所累的是對家人的懷念與寂寞。家人在年終之時也一樣愉悅，期待離鄉背井的親人返鄉，並預備除夕夜團圓飯。

在這新舊之交接點，為反省自我的最佳時刻，造成別人的傷害，或造成他人的阻礙，這些應在除夕夜時，閉門反省，不僅是外在的行為改變，連內心也要煥然一新，成為一個新造的人。

新年對小孩而言多了一歲，在各方面顯然成熟了許多，在智育上有長進，從此父母親就不會為他們操心，因為他們可以獨主思考，也懂得禮節了。

「新年」對老年人而言，不僅增加歲數，相對的在世年歲慢慢的短少。所以許多老人家憂心在世的活命短少。

所以身為孩子的我們，要關懷及照顧他們老人家，讓年老之輩過得幸福，不會讓老人家因年齡老邁而擔心。

Kara'iwilay ato Haliacangay

Sa'ayaw i, mangalay kako a mitengil titaanan; o masamaanay kako a tamdaw kako sa kiso? Kara'iwilay iri haliacangay?

O kara'iwilay ato haliacangay haw i, o pinangan no harateng no tamdaw. Onini a harateng i, o pasapinang to caayay ka lecad a wayway no kalotamdaw. Matiya o kasasiroma no to'eman ato taengad. Itini i harateng ningra ato wayway ningra ko pi'arawan no mita. O mamasamaan ko 'orip nonini a tamdaw i ikor. O roma sato, o sakamatira no harateng no cecay a tamdaw haw i, alatek nani mamang pakayni i sifana' no ina ato mama, ano eca, pakayni i pinangan no niyaro'. O roma sato, o masamaanay a idang ko tihi^ ningra. Itini to i picodadan a masapinang ko matiniay a hareteng ningra. Matiniay a harateng ko misolotay to faloco' no tamdaw.

Pasacowa^ ko rakat ningra, pasa'amis iri pasaetip, oya pinangan i faloco' ningra ko pido^doan ningra. Saka o sasafaloco'en no mita ko matiniay a harateng. Tinako^, ira ko tatosay a micodaday, malecad a caay ka nga'ay ko nisekingan. O ma'iwilay ko harateng a tamdaw i, sowal sa, “ Aya! Awaay ko epoc ako. O hatira:ay to ko fana' ako. ” saan.

Nikaorira, o maacangay ko harateng i, sowal sa, “Aya! Caay ka edeng ko lalaok ako a micodad, ano misa'icel a micodad i, o mamafilo^ kona seking.” saan.

Sakatos a tinako^, pakayniay i no maomahay. Miso'ayaw to nika o mama'orad to i kacanglahan a palapatan.

O ma'iwilay ko harateng i, sowal sa, “ Aya! O mamalahol ko lamit no pinaloma^, latek caay ka nga'ay ko nipilitod tonini a mihecaan.” saan.

O maacangay ko harateng i, sowal sa, “ Hai, fangcal a ma'orad, o sapananom, o sakaromahad no kalopinaloma^ konini a 'orad. ” saan.

Ira ko sowal no citanenga a tamdaw, sowal sa, “ Ano masomad ko harateng iso i, mamasomad ko pinangan iso ato 'orip iso. Orasaka, ano mangalay a masomad ko 'orip i, somaden ko harateng.

Sarikoray to sowal, kita o wawa no Pangcah, aka ka rarima^ ko faloco', acangen salipahaken ko faloco', aka ka pidah, sa fa'ina'inayen ko harateng. Ano o maacangay ko harateng ita i, o sakaci'icel no faloco' ato sakalemed no kalodemak ato tayal ita konini.

悲觀與樂觀

悲觀與樂觀是人的一種思維也是一種信念，決定我們做事的方法與處世的態度，其觀念的形成受父母的影響、從小生活的環境、家庭的社會地位、所受的教育，都有著很大的關係。

兩個學生考試成績不佳，悲觀的學生認為自己不夠聰明，再怎麼努力也沒辦法考好。樂觀的學生檢討自己沒有充分準備，只要努力下次一定考好。兩個農夫面對即將到來的春雨。悲觀的農夫認為農作物的收成會受影響。樂觀的農夫則認為農作物得以澆灌。兩個工人擁有偏遠的荒地，悲觀的工人說：我只能用來修一座墳場，別無選擇。樂觀的工人說：我要將它種滿綠樹花草，供人休憩。

但是這種思維只要我們自己願意改變，凡事朝積極正面的方面去思考，不但可以讓自己有樂觀的個性，與這種思維的人相處也會帶給人鼓勵和正向的觀念，也會因自己有這種個性卻會帶來許多機會。

所以，要當現代的原住民青年，就要樂觀積極、知足常樂、正面思考、勇敢面對、它不但是有感染性的，願大家都能成為一個積極樂觀的人。